

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 324

van **LYDIA PEETERS**

datum: 25 januari 2017

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Financiële toestand lokale besturen - Autofinancieringsmarge (AFM)

Lokale besturen, en dan vooral de gemeenten, leggen met het steeds grotere overschot op het exploitatiebudget een buffer aan. Het exploitatiesaldo dient vooral om aflossingen en kosten van leningsschuld te dragen. Wat dan overblijft is de autofinancieringsmarge (AFM). Dit is een buffer die toelaat om eventueel nieuwe investeringen te doen of bijkomend beleid te voeren. Ondanks het feit dat de autofinancieringsmarge bij de meeste gemeenten een positieve tendens vertoont, blijft voortdurende waakzaamheid geboden. In 2019 is immers volgens de huidige Beleids- en Beheerscyclus (BBC)-bepalingen een positieve AFM verplicht.

1. Graag een overzicht per provincie en per gemeente van de autofinancieringsmarge op 31/12/2013, 31/12/2014 en 31/12/2015 met aanduiding van:
 - a) het percentage beschikbare cijfers;
 - b) de evolutie in % t.o.v. het jaar voordien;
 - c) de verhouding in % van de AFM-gemeente/AFM-cluster.
2. Wat was per provincie en per gemeente de som van de totale uitstaande schuld van alle gemeenten op 31/12/2015 met aanduiding van:
 - a) het % beschikbare cijfers;
 - b) de evolutie in % t.o.v. 2013 en 2014;
 - c) de verhouding in % van de AFM-gemeente/AFM-cluster.
3. Hoe evalueert de minister de AFM-tendens? Zijn er volgens de minister gemeenten die in 2019 een negatieve AFM zullen vertonen? Welke maatregelen zal de minister nemen om dit eventueel te voorkomen?
4. Welke evolutie onderkent de minister in de netto periodieke schuldenlast van de gemeenten sinds het invoeren van de BBC? Welk impact heeft dit volgens de minister gehad op de investeringen?

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

ANTWOORD

op vraag nr. 324 van 25 januari 2017

van **LYDIA PEETERS**

1. Bijlage 1 geeft een overzicht van de autofinancieringsmarge (AFM) per provincie en per gemeente op respectievelijk 31/12/2013, 31/12/2014 en 31/12/2015 en toont de evolutie in % t.o.v. het jaar voordien.

De verhouding in % tussen de AFM van de gemeente en die van de cluster (volgens de hoofdindeling van Belfius) waartoe ze behoort, vindt u in de tabel die als bijlage 2 is opgenomen. Omdat dat verhoudingsgetal in principe geen optimaal vergelijkingspunt is, wordt in diezelfde tabel ook de AFM uitgedrukt per inwoner toegevoegd.

De gegevens zijn beschikbaar voor de 308 Vlaamse gemeenten. Het percentage beschikbare cijfers is dus 100. Omdat de gemeenteraden van Haaltert en Pepingen de jaarrekening 2015 nog niet hebben vastgesteld, beschik ik voor die gemeenten voor het boekjaar 2015 alleen over voorlopige cijfers.

2. Op 31 december 2015 bedroeg de som van de uitstaande financiële schuld van de Vlaamse gemeenten 7.535.904.157 euro. Ten opzichte van 2014 en 2013 is de schuld gedaald met respectievelijk 4,17% en 6,02%. Bijlage 3 bevat het overzicht van de uitstaande schuld per provincie en per gemeente en toont de evolutie in % ten opzichte van 2014 en 2013.

De verhouding in % tussen de uitstaande schuld van de gemeente en die van de cluster (volgens de hoofdindeling van Belfius) waar ze toe behoort, vindt u in de tabel die als bijlage 4 is opgenomen. Omdat dat verhoudingsgetal in principe geen optimaal vergelijkingspunt is, wordt in diezelfde tabel ook de uitstaande schuld uitgedrukt per inwoner toegevoegd.

De gegevens zijn beschikbaar voor de 308 Vlaamse gemeenten. Het percentage beschikbare cijfers bedraagt dus 100. Omdat de gemeenteraden van Haaltert en Pepingen de jaarrekening 2015 nog niet hebben vastgesteld, beschik ik voor die gemeenten voor het boekjaar 2015 alleen over voorlopige cijfers.

3. De AFM evolueert van 187.193.958 euro (in 2013), naar 731.005.261 euro (in 2014) en 1.274.034.583 euro (in 2015). Die positieve tendens wijst globaal op een financieel gezonde positie van de gemeenten. Ik stel wel vast dat er een brede kloof blijft bestaan tussen de geraamde AFM in de (aangepaste) meerjarenplannen enerzijds, en de uiteindelijk gerealiseerde AFM die blijkt uit de jaarrekeningen anderzijds. Aangezien de afwijking zich vooral langs de uitgavenzijde situeert, zal ik de gemeenten verder blijven sensibiliseren om hun uitgaven accurater te ramen bij de opmaak van hun planningsrapporten.

Op basis van de verwachte ontvangsten en uitgaven in de aangepaste meerjarenplannen blijkt dat 4 gemeenten in 2019 een negatieve AFM geraamd hebben: Borgloon, Niel, Opglabbeek en Wijnegem. Volgens de huidige regelgeving kan ik tegen die besturen geen toezichtmaatregelen nemen. Bij de aanpassing van het meerjarenplan naar aanleiding van de opmaak van het budget 2017, moest elk bestuur in de financiële nota van het meerjarenplan minstens de jaren 2014 tot 2019

opnemen, maar kon het er ook voor kiezen om de financiële nota met één, twee of drie jaar te verlengen, maximaal tot en met het boekjaar 2022. De beoordeling van het financieel evenwicht op lange termijn (met de AFM als criterium) gebeurt op basis van het laatste jaar van de financiële nota. De 4 besturen in kwestie hebben de looptijd van de financiële nota verlengd tot boekjaar 2021 en hebben in dat boekjaar een positieve AFM.

In mijn omzendbrief BB 2016/2 over de aanpassing van de meerjarenplannen 2014-2019 en de opmaak van de budgetten 2017 heb ik de besturen er wel uitdrukkelijk op gewezen dat de mogelijkheid tot verlenging van het meerjarenplan tot 2022 niet wegneemt dat het nastreven van het structureel evenwicht een jaarlijks aandachtspunt is.

4. Uit mijn antwoord op vraag 2 en de bijbehorende bijlagen blijkt duidelijk dat de schuldpositie van de Vlaamse gemeenten verbeterd is sinds de invoering van de BBC. De jaarlijkse netto periodieke leningsuitgaven evolueren van 907.193.958 euro (in 2013) naar 902.955.909 euro (in 2014) en 876.655.296 euro (in 2015). De jaarlijkse nettolasten voor de terugbetaling van financiële schulden dalen geleidelijk.

De investeringen (materiële en immateriële vaste activa en toegestane investeringssubsidies) bedroegen in diezelfde periode respectievelijk 1.584.924.029 euro (in 2013), 1.373.136.444 euro (in 2014) en 1.427.480.595 euro (in 2015). De gemeentelijke investeringsuitgaven lagen in 2014 en 2015 dus lager dan in 2013.

Er bestaat uiteraard een verband tussen de opgenomen nieuwe leningen en leasings en de schuldpositie die daaruit voortvloeit enerzijds, en het niveau van de uitgevoerde investeringen anderzijds. Maar gemeenten zijn niet verplicht om voor al hun investeringen leningen of financiële leasings aan te gaan. Ze kunnen investeringen ook financieren vanuit andere bronnen, zoals subsidies en opgebouwde reserves. Bovendien stel ik vast dat er een brede kloof bestaat tussen de geraamde investeringsuitgaven in de (aangepaste) meerjarenplannen enerzijds, en de uiteindelijk gerealiseerde investeringen. Minder dan de helft van de geplande investeringen wordt uitgevoerd binnen de timing die in de gemeentelijke meerjarenplanningen is vooropgesteld. Die vertraging in de uitvoering heeft tot gevolg gehad dat de gemeenten in 2014 en 2015 aanzienlijk minder leningen en leasings hebben opgenomen dan ze in de planning voorzien hadden. De daling van de financiële schulden in 2014 en 2015 ten opzichte van 2013 is dan ook een gevolg van het lagere investeringsniveau in de gemeenten in die jaren en de aanwending van reserves die in het verleden werden opgebouwd. Dat laatste blijkt uit de geleidelijke daling van het gecumuleerd budgettair resultaat.

Ik ga er dan ook vanuit dat de daling van de gemeentelijke investeringsuitgaven in 2014 en 2015 het gevolg is van de lage realisatiegraad en een vertraging in de uitvoering van de geplande investeringsprojecten en dat de periode van 2016 tot 2019 zal gekenmerkt worden door een inhaalbeweging. Uit de aangepaste meerjarenplannen blijkt dat de gemeenten ramen om in de periode van 2014 tot 2019 in totaal zowat 12,5 miljard euro of gemiddeld meer dan 2 miljard euro per jaar te investeren. De financiering die ze daarvoor nodig hebben, is in de meerjarenplannen ingeschreven en kan worden aangegaan binnen de normen voor het financiële evenwicht. De realisatiegraad van de geplande investeringen zal bepalend zijn voor het niveau van de gemeentelijke investeringen in de volgende jaren.

Daarnaast moeten we bij de beoordeling van de evolutie van de investeringsuitgaven ook rekening houden met het feit dat gemeentelijke investeringen de laatste jaren meer en meer worden uitgevoerd door autonome gemeentebedrijven (AGB) en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS). Omdat de AGB de BBC en de bijbehorende digitale rapportering maar toepassen vanaf 2014 en BBC niet van

toepassing is op de IGS, beschik ik voor die entiteiten over onvoldoende gegevens om die evolutie ook te kunnen staven met concrete cijfers.

BIJLAGEN

1. Overzicht van de autofinancieringsmarge (AFM) en de evolutie per provincie en per gemeente voor de boekjaren 2013, 2014 en 2015
2. Overzicht van de verhouding in % tussen de AFM van de gemeente en die van de cluster waartoe ze behoort (volgens de hoofdindeling van Belfius)
3. Overzicht van de uitstaande schuld en de evolutie per provincie en per gemeente voor de boekjaren 2013, 2014 en 2015
4. Overzicht van de verhouding in % tussen de uitstaande schuld van de gemeente en die van de cluster (volgens de hoofdindeling van Belfius) waartoe ze behoort